

ДО

ПРОФ. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ

МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДОКЛАД

*от Комисията по академична етика при министъра на
образованието и науката*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

В Комисията по академична етика постъпиха сигнали с вх. № 94-4461/18.09.2020 г. и вх. № 94-4462/18.09.2020 г. от доц. д-р И. С. Т., с твърдения за извършени закононарушения:

- плагиатство и недостоверност на представените научни данни в две публикации, представени за участие от М. З. С., в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално направление 3.9. „Туризъм“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград и публикуван в ДВ, бр. 42/12.05.2020 г.;
- плагиатство в публикация, представена за участие от М. З. С., в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално направление 3.9. „Туризъм“, обявен от Колеж по туризъм – Благоевград, приключил успешно за кандидата със Заповед за назначаване № 148/08.10.2015 г.

Според подателката - доц. И. Т., проф. М. С. е извършила плагиатство в следните публикации:

1. Анализ и диагностика в контекста на конкурентоспособността в туризма, Университетско издателство при ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, ISBN 978- 954-00-0202-6. В публикацията почти дословно е преписана част от лекция „Факторен анализ с SPSS“ с автор проф. д-р С. Г.-И. от Пловдивския университет ”Паисий Хилендарски”;

2. Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация, Издателство „Авангард-Прима“, София, ISBN 987-954-323-597-1. В публикацията са използвани цели параграфи от Общински план за развитие на община Банско 2007-2013 г., без да бъде посочен източникът и без дословно преписаните пасажки да бъдат поставени в кавички.

3. Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism. Подателката твърди, че в публикацията са ползвани нейни авторски изследвания, извършени в рамките на проект LOFT, финансиран по ПТГС Гърция-България 2007-2013.

Първите две публикации са представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.9. „Туризъм“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград и публикуван в ДВ, бр. 42/12.05.2020 г., а третата - в конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ в професионално направление 3.9. „Туризъм“, обявен от Колеж по туризъм – Благоевград.

Образувана е проверка на основание Заповед № РД09-2627/28.09.2020 г., изменена със Заповед № РД09-2944/28.10.2020 г. и Заповед № РД09-2628/28.09.2020 г., изменена със Заповед № РД09-2945/28.10.2020 г. на заместник-министъра на образованието и науката, след констатации на назначените от него комисии по допустимост (Заповед № РД09-2570/21.09.2020 г. и Заповед № РД09-2569/21.09.2020 г.), че сигналите от доц. Т. са допустими.

С Протокол № 44/27.04.2021 г., в съответствие с изискванията на чл. 30, ал. 8 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Комисията по академична етика определи трима арбитражи за изготвяне на становища относно твърденията в сигнала:

1. Проф. Г. Р. – Софийски университет „Свети Климент Охридски“;
2. Доц. Е. П. – Софийски университет „Свети Климент Охридски“;
3. Проф. С. Р. – Г. – Икономически университет – Варна.

След като се запознаха с материалите по преписката, арбитражите депозираха своите становища с вх. № 94-2963/22.06.2021 г. от доц. Е. П., вх. № 94-2962/22.06.2021 г. от проф. С. Р. и вх. № 94-3096/24.06.2021 г. от проф. Г. Р.

С писмо изх. № 0404-93/29.06.2021 г. от заместник – министъра, сигналите на доц. Т. и становищата на тримата арбитражи са изпратени на проф. М. С., като в съответствие с изискването на чл. 30, ал. 11 от ЗРАСРБ ѝ е предоставена възможност да изрази своето становище по случая.

Становището на проф. С. е заведено в деловодството на Министерството на образованието и науката с вх. № 94-3405/08.07.2021 г.

Комисията по академична етика се запозна с всички документи, становища и мнения по сигналите.

Според арбитража проф. С. Р. – Г., в монографията „Анализ и диагностика в контекста на конкурентоспособността в туризма“ от страница 96 до 99 се откриват еднакви фигури и текстове от лекцията на проф. д-р С. Г.-И. без надлежно цитиране.

В монографията „Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация“ от страница 295 до 296 също се откриват идентични текстове с Общинския план за

развитие на община Банско 2007-2013 г., без поставяне на кавички и посочване на източника на информация.

Начинът, по който е описано извършеното изследване на страници 170-173 и 188-189, поражда неяснота за използваната методика и резултатите от нея. Поражда се съмнение за използване на неавторова информация, но за това съмнение не се налични ясни доказателства.

В заключение проф. Р. – Г. отбелязва, че сигналите на доц. И. Т. за извършено плагиатство от страна на проф. М. С. имат основание, тъй като се констатира наличието на заимствани текстове без надлежно цитиране. От представения доказателствен материал не може да се определи каква е тежестта на липсата на цитиране и какъв е делът на некоректното ползване на идеи и разработки на други автори спрямо водещите идеи и научната цел на оценяваните разработки.

В становището си арбитърът - доц. Е. П., отбелязва следното:

След направен сравнителен анализ на монографията „Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация“ (стр. 294-297) и Общински план за развитие на община Банско 2007-2013 г. (стр. 7-8) е установено съвпадение на текстове. Тези съвпаденията „са малки, около 1,5 страница, което вероятно представлява малък процент от цялата творба на М. С. (над 297 стр.)“. Те не са свързани с основната идея на творбата, както и с приносите на автора. Съвпадащите текстове се отнасят до природно-географски характеристики на дестинация, които не са свързани с основната тема и идея на труда на проф. С. В допълнение, това са общоизвестни географски факти, вероятно представени в учебници и учебни материали, за които няма данни авторката да твърди, че са неин принос. Вероятно като части от описания на географски характеристики на определени райони, посочени в учебници и учебни материали на основни курсове по География, те биха могли да се отнесат към общи факти, сведения и данни, които според Закона за авторското право и сродните му права (чл. 4, т. 4) не са обект на авторско право.

Освен това на стр. 294 в същата монография (точно преди описанието на природно-географските характеристики на региона) като източник на данни е посочена община Банско. „Може да се предположи, че данните за природно-географските характеристики, описани след това са ползвали същия източник, а именно — материали, предоставени от община Банско, без да е посочен източникът, тъй като това са общоприети данни и сведения, като общината същевременно е осигурила също и данните, посочени в Общинския план за нейното развитие и вероятно и в други програмни и стратегически документи“.

Установява се съвпадение и между монографията „Анализ и диагностика в контекста на конкурентоспособността в туризма“ (стр. 94-99) и лекцията „Факторен анализ с SPSS“. Обемът на текста, който съвпада в двата източника — около 1,5 стр. — отново може да се определи като прекалено малък, като се има предвид целият обем на труда на проф. С. (над 99 стр.). Съвпадащите текстове отново не са свързани с основните идеи и приноси на труда.

По отношение на статията „Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism“, както е видно от заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, и М. С., и И. Т. са включени в екипа за изпълнение на дейностите по проект LOFT. Поради това арбитърът заключава, че и двете са съавтори на отчетните доклади по проекта.

В Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП) е налична част „Съавторство“, в която в чл. 8, ал. 1 е посочено, че: „Авторското право върху произведение, създадено от две или повече лица, им принадлежи общо независимо дали произведението е неделимо цяло или се състои от части, които имат самостоятелно значение“. Можем да заключим, че когато едно произведение (каквито са материалите и докладите по проекта LOFT) е създадено от екип от изследователи, всички те притежават еднакви права върху този обект на авторското право. В допълнение, в чл. 41. ал. 1 от ЗАПСП е предвидено, че „авторското право върху произведение, създадено в рамките на трудово или служебно правоотношение, принадлежи на автора, освен ако в този закон не е предвидено друго“. Арбитърът отново приема, че като членове на екипа, М. С. и И. Т. са съавтори на материалите и докладите по проект LOFT, и могат да се ползват от своите авторски права.

От споразумението за партньорство по проекта с Република Гърция следва, че резултатите от съвместните дейности в рамките на споразумението, включващи доклади, документи, изследвания, електронни данни и други продукти са обща собственост на бенефициентите. Те са обект на националното законодателство по отношение на интелектуалната собственост, освободени от всички права. Всички продукти и права (материални и интелектуални) в резултат на проекта са собственост на партньорството в тяхната цялост. Бенефициентите по проекта се разпореждат със собствеността в съответствие с правила, по които са постигнали взаимно съгласие, въз основа на преобладаващите правила за съавторство. В този смисъл, при разглеждане на въпроса за авторските права по този проект, следва да се съобразяваме с националното законодателство и особено с правилата за съавторство. В случая авторските права са съвместно притежание на партньорите по разглеждания проект, а процедурите по ползването им са императивно посочени в чл. 8, ал. 2 на ЗАПСП.

Както става ясно от приложените материали и документи по случая, липсва документ (разделителен протокол или друг документ) за самостоятелно авторство на И. Те. на обособени части от проекта. Такъв документ не е бил наличен към 2015 г., когато са издадени двете публикации на М. С. и И. Т., предмет на този анализ. Информация за самостоятелно авторство на обособени части от проекта не е открита и в материалите и докладите по проект LOFT, поради което не може да се твърди, че някой от съавторите е единствен автор на част от доклада със самостоятелно значение. В такъв случай се прилагат разпоредбите за съавторство, като докладите и материалите по проекта се приемат като произведение, създадено от две или повече лица, принадлежащо общо на съавторите, към което се прилагат разпоредбите за съавторство, предвидени в националното законодателство.

И. Т. твърди, че нейното авторство не е оспорено. Това може да се тълкува и в смисъл, че членовете на екипа признават нейния принос като съавтор и уважават разпоредбите за съавторство на националното законодателство. Това обаче не означава, че я признават за единствен автор на тези текстове, а и тя не е представила документ за това.

От всичко това може да се заключи, че двете публикации — на М. С. и на И. Т. — съдържат резултати, получени в рамките на проект LOFT, чиито резултати принадлежат съвместно на авторите, в случая съавтори, както и бенефициентите по проекта, които имат своите съвместни авторски права.

В заключение доц. П. посочва, че големият брой материали по казуса дават възможност да се формулират редица предположения и хипотези, но липсват убедителни доказателства, така че твърденията за наличие на плагиатство да бъдат доказани по един несъмнен начин. Следователно, в така предоставените материали и документи по случая липсват реални доказателства за наличие на плагиатство в трудовете на проф. М. С., според §1, т.7 от допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ. В края на становището си арбитърът доц. П. изтъква и някои „морално-етични съображения“ във връзка с казуса. Задава, например, основателния въпрос „защо И. Т. подава сигнал за плагиатство едва пет години след излизане на статията на М. С.?“.

Арбитърът проф. Г. Р., в хода на проверката е установила отсъствие на цитиране на използвани разработки на друг/и автор/и и източници съгласно академичните изисквания, допуснато от М. З. С. (в монографиите „Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация” и „Анализ и диагностика в контекста на конкурентоспособността в туризма“). Същото е нарушение на наложената академична практика. Относителният дял на използваните текстове без надлежно цитиране обаче е 0.5% от общо 386-те страници на едната монография и 0.99% от общо 303 страници на

другата монография. В този смисъл констатираните нарушения не биха могли да засегнат основни тези или научни изводи на авторката М. З. С. Същевременно в библиографската справка на монографията „Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация“ е включен „Общински план за развитие на община Банско 2007-2013 г.“, поради което проф. Р. приема, че липсата на точното цитиране на разделите „Релеф” и „Климат”, взети от Общинския план, е неумишлено допусната грешка от страна на М. З. С.

По отношение на твърдението за наличие на недостоверни научни данни в монографията „Усъвършенстване управлението на туристическата дестинация“, подателката на сигнала не е приложила подкрепящи научни контрааргументи.

По отношение на статията „Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism“ няма категорични доказателства за авторско право на един или друг член на колектива върху части от събраната и обобщена емпирична информация и най-вече върху нейната научна интерпретация и изводи, тъй като липсва разделителен протокол.

Общото заключение на проф. Р. е, че използваните чужди текстове без надлежно цитиране са незначителни части от монографиите на М. З. С. и не могат да влияят върху качествена им характеристика. Няма категорични данни за използване на недостоверни данни в нейните публикации и няма плагиатство на текстове по проекта „Местни продукти и фестивали и туристическо развитие в трансграничното сътрудничество Гърция-България (LOFT)“, 2007-2013 г.

Проф. М. С. в становището си, изискано в съответствие с чл. 30, ал. 11 от ЗРАСРБ, определя описаните в сигналите нарушения като неоснователни.

Във връзка с изложеното, Комисията по академична етика единодушно стигна до извода, че няма достатъчно основания за потвърждаване на сигналите за плагиатство в трудовете на М. С., представени за участие в цитираните по-горе процедури. Няма основания и за твърдението за недостоверност на представените научни данни по смисъла на § 1, т. 17 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ.

Венцислав Динчев – председател: /П/

проф. Веска Георгиева: /П/

проф. Радослав Радев: /П/

проф. Константин Хаджииванов: /П/

проф. Цветан Сивков: /П/